

FEESTDAGEN EN GROOTSCHALIGE EVENEMENTEN

Risicoanalyses voor een veilig(er) verloop van de feestdagen en evenementen, inclusief adviezen voor personeel meldkamer, ambulancediensten en eerstehulpdiensten van ziekenhuizen rond de te verwachte alcohol- en drugsgelateerde eerstehulpverzoeken.

Inleiding

Het is zo langzamerhand een traditie (vanaf 1994) dat het Adviesburo risicoanalyses opstelt van wat er op feestdagen zoals Koninginnedag, Kerst/Nieuwjaar en op evenementen (zoals grootschalige party's) zich aan problemen kunnen voordoen. Deze risicoanalyses worden een aantal weken voor aanvang van de feestdagen of evenement opgesteld op basis van het te verwachte drank- en druggebruik.

De analyses zijn bedoeld voor gemeentelijke diensten, gezondheidsinstanties en andere betrokken partijen als bijdrage van hun voorbereidende werkzaamheden voor een zo veilig mogelijk verloop van die festiviteiten.

De analyses worden, uiteraard afhankelijk van het type feestdag/evenement ook gebruikt voor het inschakelen van belangenverenigingen van coffeeshops- en smartshopeigenaren of andere belangrijke partners "in het veld" die normaliter buiten het gezichtsveld van bovenstaande reguliere instanties blijven. In loop der jaren hebben zij blijik gegeven een eigen preventieve bijdrage te leveren.

En mocht, ondanks een goede voorbereiding zich toch problemen voordoen, levert de risicoanalyse ook nuttige (achtergrond)informatie voor de gezondheidsinstanties van wat zij tijdens hun werkzaamheden op een feestdag of evenement aan drank- en drugsgelateerde problemen kunnen verwachten.

Tenslotte kunnen de risicoanalyses als leidraad dienen voor het evalueren van de feestdagen/evenementen. Met een vooraf hoog ingeschatte risicoanalyse kunnen uit de geregistreerde problemen en incidenten andere conclusies getrokken worden dan bij een vooraf laag ingeschatte analyse.

Een zo genuanceerd mogelijke evaluatie is op zijn beurt niet alleen van belang voor een goede voorbereiding van een volgende feestdag of evenement, maar ook voor het actualiseren van de drank- en drugsgelateerde eerstehulpregistratie en de trainingprogramma's voor de eerstehulpers.

Het Adviesburo kiest ervoor om de risicoanalyses van elk type feest of evenement zo standaard mogelijk op te schrijven. Voor deze opzet is bewust gekozen omdat daarmee de verschillen in mate en soorten risico's van het komende met de vorige festiviteit eenvoudig te lezen valt.

Vanaf bladzijde 3 staan de risicofactoren beschreven die voor de komende Kerst en Nieuwjaar 2012 in Amsterdam te verwachten zijn.

De feestdagen van Kerst en vooral oudejaarsavond worden in Amsterdam steeds vaker opgeluisterd met allerlei festiviteiten die veel, vooral jonge, bezoekers uit de regio en toeristen uit het buitenland aantrekken.

Kenmerkend voor deze feestdagen is dat zowel in huiselijke kring als in de publieke ruimte relatief veel alcohol gedronken wordt. Als door een (klein) deel van de feestvierders later op

de dag/avond daarbovenop ook nog drugs¹ gebruikt wordt neemt de kans op problemen en daarmee de noodzaak van eerstehulp toe.

Naast overmatig drankgebruik of gecombineerd gebruik met drugs leveren nog een aantal andere factoren, zoals de wisselende kwaliteit in het aanbod van drugs een verhoogd risico op. Het gebruik van “vervuilde” XTC-tabletten, van versneden cocaïne of van schommelende doseringen speedpoeders kan aanleiding zijn van een extra toeloop op de eerstehulp. Maar ook op welke dagen de feestdagen vallen, de toeloop aan toeristen zijn risicoverhogende factoren.

Het zijn deze factoren die ieder jaar in de risicoanalyses van Kerst/Nieuwjaar aan de orde komen, opgedeeld in:

1. Tijdstip van de feestdagen
2. Toeristen
3. De kwaliteit in het aanbod van drugs
4. Gecombineerd gebruik van alcohol en drugs

In de bijgevoegde notitie wordt op alle vier de risicofactoren ingegaan van wat er voor Kerst/Nieuwjaar 2012 aan specifieke problemen te verwachten valt.

4 december 2012

Stichting Adviesburo Drugs, 020 6237943

August de Loor, 06 22250820

¹ Met drugs wordt in dit verband het recreatief gebruik tijdens allerlei vormen van uitgaan bedoeld, van ten eerste cannabis (na alcohol het meest populaire genotsmiddel), maar ook de uitgaansdrugs als XTC, cocaïne, speed en GHB. Daarbovenop is er nog de kleine categorie van gebruikers van smartproducten zoals Sclerotia die in smartshops verkocht worden. Uit cijfers van de Amsterdamse GGD blijkt dat zowat de enige risicogroep van dit genotsmiddel toeristen zijn die slechts een paar dagen Amsterdam aandoen.

RISICOANALYSE KERST/NIUWJAAR 2012 VOOR DE GEMEENTE AMSTERDAM

1. Tijdstip van de feestdagen

De ervaring leert dat bij drank- en druggebruik, naast de hoeveelheid ook vermoeidheid van invloed is op het ontstaan van problemen. *Hoe vermoeider een persoon, des te eerder drank- of druggebruik tot problemen leidt.*

Recreatief gebruik van drank en drugs speelt zich vooral in het weekend af, de piekdagen in het uitgaan. De kerstdagen vallen dit jaar op **dinsdag** en **woensdag**. Dit betekent dat het risicofactor van vermoeidheid (van twee/drie dagen rust na het stappen van het weekend daarvoor), tijdens komende kerstdagen nauwelijks een rol speelt.

Ten opzichte van oudjaar (**maandagavond/nacht**) speelt dit risicofactor wel van, het na het weekend stappen, vermoeid beginnen aan oudjaaravond/nacht met de inschatting dat de meldkamer daarvoor meer drank- en druggerelateerde meldingen te verwerken krijgt.

2. Toeristen

De laatste jaren is een trend waarneembaar dat steeds meer toeristen naar Amsterdam komen. Ook bij hen speelt dat er tijdens Kerst/Nieuwjaar relatief veel alcohol gedronken wordt en dat een (klein) deel van hen ook drugs gebruikt.

Veel van deze toeristen zullen ongetwijfeld ook de Amsterdamse coffeeshops bezoeken of bij een smartshop langsgaan. Vanuit het oogpunt van preventie wordt door de GGD en het Adviesburo Drugs een aantal weken voor de feestdagen zowel de coffeeshop- als de smartshopbranche verzocht extra alert te zijn in het verkoopbeleid van hun producten aan toeristen. In overleg met de respectievelijke belangenverenigingen wordt ieder jaar nagegaan welke preventieve bijdrage de coffeeshop- en de smartshopbranche nog meer kunnen leveren.

3. Gecombineerd gebruik van alcohol en drugs

Er is al jaren, onder een deel van de uitgaanders, een trend waarneembaar van een over de avond gecombineerd gebruik van alcohol en uitgaansdrugs. In tegenstelling tot het uitgaan in de weekenden wordt op Kerst en oudejaarsavond in huiselijke kring alcohol gedronken (met op oudejaarsavond het ontkurken van de champagnefles). Als men daarna nog uitgaat en een deel van de feestvierders drugs gaat gebruiken is men al onder invloed van alcohol met het risico dat er meer drugs genomen wordt om alsnog het gewenste (drugs)effect te bereiken.

Kerst en Nieuwjaar zijn voor veel mensen beladen dagen van zelfreflectie, van eventuele verstoorde relaties in familie- of vriendenkring, enz. Voor sommigen kan dat aanleiding zijn om drugs te nuttigen terwijl zij dat de rest van het jaar niet of nauwelijks doen. Het spreekt voor zich dat dit "gelegenheidsgebruik" zijn eigen risico's kent. Voor anderen kan het aanleiding zijn om meer alcohol of drugs te nuttigen dan gebruikelijk, waarbij genoemde sentimenten uitvergroot kunnen worden. Ambulancepersoneel en eerste hulpposten in ziekenhuizen zijn ongetwijfeld bekend met dit fenomeen en weten dit met een beetje persoonlijke aandacht en een troostend woord op te vangen.

4. De kwaliteit in het aanbod van uitgaansdrugs

Zoals eerder aangegeven speelt, naast het gebruik, ook de kwaliteit van drugs een rol in het ontstaan van problemen. De resultaten van het testen van drugs leert dat vooral in uitgaansdrugs veel wisselende doseringen en soorten versnijdingen voorkomen. Vandaar dat in Nederland een netwerk is opgezet waar drugs zoals XTC, cocaïne, speed en GHB op inhoud en kwaliteit getest wordt, zodat naast de reguliere voorlichting, gebruikers

geïnfomeerd c.q. gewaarschuwd kunnen worden over het rouleren van “vervuilde” uitgaansdrugs.

Hierbij een overzicht van de meest recente ontwikkelingen in de kwaliteit van het aanbod van uitgaansdrugs. Het overzicht beperkt zich tot die doseringen en versnijdingen met een direct gezondheidsrisico voor de gebruiker omdat van die risico's de komende Kerst/Nieuwjaar de eerstehulpverzoeken verwacht kunnen worden (een beschrijving van de (middel-) lange gezondheidsrisico's van bepaalde soorten versnijdingen of schommelende doseringen blijven in deze notitie buiten beschouwing).

XTC (MDMA)

De kwaliteit in het aanbod van XTC is al tijden als redelijk te omschrijven. Het bestaat overwegend uit tabletten met een, voor zowel vrouwelijke als mannelijke gebruikers, redelijke dosering van tussen de 70mg en 150mg MDMA. Er blijven echter een aantal tabletten in omloop met (te) hoge doseringen (>150 mg). Deze tabletten kunnen vooral bij vrouwelijke en incidentele gebruikers leiden tot misselijkheid, overgeven, desoriëntatie en paniekaanvallen. Daar staat tegenover dat veel van de gebruikers deze tabletten kennen (wat betreft logo, vorm, kleur) en deze informatie doorgeven aan anderen. Deze overdracht van informatie speelt een belangrijke rol in het beperken van het aantal incidenten met hooggedoseerde XTC-tabletten.

Echter, gelet op het gegeven dat er momenteel een aantal zeer hoog gedoseerde XTC-tabletten in omloop zijn tot meer dan 200mg MDMA, is waakzaamheid geboden.

Het aantal XTC-tabletten dat in plaats van MDMA andere werkzame stoffen bevatten, is al tijden zeer gering. Maar juist op dagen als Kerst/Nieuwjaar lopen onervaren, jonge of incidentele gebruikers en toeristen het risico om “foute” tabletten aan te schaffen. (Op dergelijke feestdagen zijn het vooral opportunistische dealers die hun “oude” voorraad van moeilijk verkoopbare “foute” XTC-tabletten willen slijten.)

Amfetamine (speed)

De kwaliteit in het aanbod van speed is de afgelopen tijd zeer wisselend, variërend van poeders met 5% tot 65% amfetamine. Vooral de hoge percentages speedpoeders kunnen, na een lange periode van een aanbod van bijna alleen maar zeer zwakke speed, voor problemen zorgen bij vooral de onregelmatige gebruikers.

De versnijding in speed bestaat hoofdzakelijk uit cafeïne, wat geen directe gezondheidsrisico's oplevert. Door de toevoeging van cafeïne in speed is er vaak sprake van een verhoogde hartslag wat bij onervaren of incidentele gebruikers tot angst en onzekerheid kan leiden. Voor de komende feestdagen met relatief veel incidenteel gebruik zijn deze twee specifieke aspecten in het aanbod van speed waar de eerstehulpers rekening mee moeten worden.

Cocaïne(-HCl)

De kwaliteit van cocaïne is de laatste maanden eveneens divers, van versneden tot bijna zuivere cocaïne. De ervaring leert echter dat tijdens feestdagen zoals Kerst/Nieuwjaar, de kwaliteit in het aanbod van cocaïne daalt met het toevoegen van extra versnijdingen (de stoffen die daarvoor gebruikt worden verhogen echter alleen de gezondheidsrisico's op (middel-) lange termijn).

Het risico, in EHBO termen, van het gebruik van cocaïne ligt vooral in de combinatie met alcohol, wat zoals eerder beschreven tijdens Kerst en Nieuwjaar rijkelijk vloeit. Door de werking van cocaïne kan er meer dan gebruikelijk alcohol gedronken worden, zodat de dronkenschap als ware opgeschoven wordt met alle risico's van dien.

GHB

De verschillende bronnen uit het veld (netwerken Adviesburo, cijfers meldkamers, gegevens EHBO-posten op party's) wijzen op een stijging in het gebruik van GHB in het uitgaanscircuit.

De jongste labuitslagen van de bij het Adviesburo ingeleverde monsters is een indicatie dat er steeds meer GHB in omloop is met zeer wisselende doseringen. Dit is een zorgelijke ontwikkeling omdat het afmeten van de juiste GHB-dosering zeer nauw speelt.

Het verschil tussen de gewenste dosering en "out gaan" (van een plotseling diepe slaap) is bij GHB een dunne draad.

De hulpverleners moeten bij een overdosering GHB er rekening mee houden dat als de gebruiker weer bij kennis komt, als schrikreactie of schaamte, zeer afwijzend tot agressief kan reageren. Het slachtoffer op zijn gemak stellen door bijvoorbeeld duidelijk elke volgende stap in de hulp uit te leggen werkt positief, waarbij het aan te bevelen is daarbij de vriendenkring te betrekken. Zij weten vaak veel over de achtergrond van het slachtoffer en wat er (eventueel) aan andere middelen is gebruikt.

Mocht de gebruiker niet bij kennis zijn c.q. komen is het aan te raden om het slachtoffer voor verdere hulp naar het ziekenhuis te vervoeren.

Ketamine

Gelet op de recente signaleringen over de trends in het gebruik van uitgaansdrugs is het van belang ook aandacht te besteden aan ketamine. De populariteit van dit middel is de laatste tijd niet alleen toegenomen, maar wordt het ook steeds vaker tijdens het uitgaan gebruikt (gesnoven).

En net zoals bij GHB speelt ook bij ketamine het afmeten van de juiste dosering zeer nauw. Een overdosis leidt tot angst, hallucinaties ("flippen"), dissociatie met de omgeving, moeilijk bewegen. Dit risico wordt versterkt als ketamine in combinatie met alcohol en bovengenoemde andere uitgaansdrugs gebruikt wordt. (Het is alleen al hierom dat het gebruik van ketamine in het uitgaanscircuit nauwlettend gevolgd moet worden. Het registreren van dit middel in de logboeken van de meldkamers, ambulancediensten en eerstehulpdiensten strekt tot de aanbeveling.)

Ten aanzien van de kwaliteit in het aanbod van ketamine bevatten sommige monsters die ter test worden aangeboden geen ketamine, maar de stof methoxetamine. Deze stof heeft een sterkere werking dan ketamine zodat bij een zelfde dosis als ketamine de gebruiker in de problemen kan komen.

Resumé:

Tot zover een overzicht van de meest belangrijke risicofactoren voor Kerst/Nieuwjaar 2012 in relatie tot het te verwachte drank- en druggebruik.

De ervaring leert dat in de weken tussen het opstellen van de risicoanalyse en aanvang Kerst/Nieuwjaar zich nog nieuwe ontwikkelingen kunnen voordoen, zoals het plotseling opduiken van een partij "vervuilde" drugs met een direct gezondheidsrisico voor de gebruikers. Mocht zich dat voordoen worden de (gezondheids)instanties hier ogenblikkelijk over in kennis gesteld, zo nodig aangevuld met eerstehulpadviezen.

Als er aanleiding is om ook de gebruikers hiervoor te waarschuwen komt, onder regie van het landelijk drugs monitorproject (DIMS) van het Trimbosinstituut, het Amsterdamse Red Alert Team bij elkaar (GGD, Jellinek en Adviesburo Drugs) hoe deze waarschuwingscampagne uitgevoerd moet worden. Tijdens de feestdagen is het Adviesburo telefonisch bereikbaar om waar dan ook de nodige assistentie te verlenen.